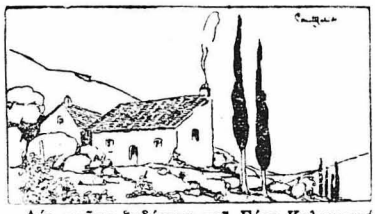

ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ο ΓΙΩΡΓΑΚΛΗΣ

Ἕνας τρομερὸς ξάδερφος τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη. Ὁ ἀτλῆς καὶ τὸ σπαθί ποὺ πετοῦσε. Ἡ ἱστορική «Μάχη τῆς Γράνας». Τ' ὄνειρο τοῦ Γέρου. Ἕνας ὡραῖος διάλογος. Πῶς ἐσκοτώθη ὁ Γιωργακλῆς Κολοκοτρώνης. Ὁ «πλάτανος ποὺ μιλοῦσε». Μιὰ σύντομη καὶ πρωτότυπη διαδικασία. Οἱ Τουρκολᾶτρες καὶ ἡ τιμωρία τους.

Δύο πρῶτα ξαδέρφια τοῦ Γέρο Κολοκοτρώνη ἔπαιξαν σπουδαῖο ρόλο στὰ ἐπαναστατικὰ χρόνια, ἐτίμησαν τὴ γενιά τους καὶ βρήκανε θάνατο ἡρωϊκό.

Πρῶτος ὁ Γιωργακλῆς Κολοκοτρώνης. Οἱ Τοῦρκοι τὸν ἔλεγαν *ἀτλῆ*, γιατὶ ἦταν περίφημος καβαλλάρης. Εἶχε τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ βάζῃ τ' ἄλογό του σὲ καλπασμὸ κι' ἀπὸ κεῖ νὰ ρίχνῃ τὸ σπαθί του, (ποὺ ἦταν δεμένο ἀπὸ τὴ ζώνη του μὲ ἁλυσσίδα) καὶ νὰ κόβῃ στὸν ἀέρα τὸ κεφάλι τοῦ ἐχθροῦ του. Τὸ σπαθὶ τοῦ Γιωργακλῆ ἦταν τὸ «πετώμενον δρέπανον» τῆς Ἀποκαλύψεως.

Στὰ 1821, μόλις κηρύχτηκε ἡ Ἐπανάστασις, ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ἔστειλε στὸ Μωριᾶ μεγάλο στράτευμα νὰ ὑποτάξῃ τοὺς ἐπαναστάτες. Στὴ Γορτυνία πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ραγιάδες χάσανε τὸ θάρρος τους. Ὁ Γέρο Κολοκοτρώνης γιὰ νὰ τοὺς ξαναφτερώσῃ τὴν ψυχὴ ἀναγκάστηκε νὰ καταφύγῃ σὲ τέχνασμα. Ἕνα πρωΐ, σηκώθηκε μελαγχολικὸς καὶ δὲ μιλοῦσε.

— Τί ἔχεις, γέρο ; τοῦ λέει ὁ Πλαπούτας, ζυγώνοντας μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους. Κᾶτι στενοχωρημένο σὲ βλέπω. Δόξα σοι ὁ Θεός, καλὰ εἴμαστε καὶ πολλοὶ μαζωχτήκαμε καὶ θὰ βαρέσουμε τοὺς Τούρκους. (Καὶ γυρίζοντας στοὺς ἄλλους :)— Τὶ λέτε, βρέ, καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι ; Ἦταν τότε στρατοπεδευμένοι σ' ἕνα χωριό, κοντὰ στὸ λεγόμενο «Γεφύρι τῆς Μαρμαριᾶς» Ὁ Κολοκοτρώνης ἀποκρίθηκε στὸν Πλαπούτα :

— Τὸ ξέρω πὼς θὰ βαρέσουμε τοὺς Τούρκους, γιατὶ ὅλοι τοῦτοι εἶνε παλληκαράδες, μὰ εἶδα κ' ἕνα ὄνειρο. Εἶδα, λέει, πὼς ἤρθε μιὰ ἀφτάμορφη, ποὺ ἔλαμπε σὰν τὸν ἥλιο καὶ εἶχε ριγμένα στοὺς ὤμους τὰ μαλλιά της καὶ μοῦ λέει :— Γέρο, νὰ κατεβῆτε ἀπὸ τὸ βουνὸ στὸν κάμπο, αὔριο τὴ νύχτα, νὰ σκάψετε μιὰ γράνα (χαντάκι), νὰ μπῆτε μέσα καὶ νὰ πολεμήσετε. Μὴ φοβηθῆτε, γιατὶ θὰ εἶμαι γὼ ἐκεῖ καὶ θὰ νικήσετε.

Καὶ ὁ Γέρος, συλλογισμένος τάχα, ρώτησε :

— Τὶ νὰ σημαίνει τ' ὄνειρο τοῦτο ;

— Δόξα νἄχῃ ὁ Μεγαλοδύναμος, ἐφώναξε μ' ἐνθουσιασμὸ ὁ Πλαπούτας, κ' ἔκαμε τὸ σταυρό του. Ἡ Παναγία ἤτανε, Γέρο, κι' ὅ,τι εἶπε νὰ τὸ κάνουμε !

— Λές, Δημητράκη ; Ἀξιώθηκα γὼ νὰ ἰδῶ τὴν Παναγία στὸν ὕπνο μου ; Τότες θὰ κατέβω κι' ὁ ἴδιος, ἀφοῦ εἶνε θέλημα τοῦ Θεοῦ... Λοιπόν, παιδιά, νὰ νηστέψουμε σήμερα ποὺ εἶνε Παρασκευή, τὴ νύχτα νὰ σκάψουμε τὴ γράνα, νὰ μποῦμε μέσα, καὶ τὸ πρωΐ νὰ τοὺς φᾶμε!

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ Στρατηλάτης τῆς Πελοποννήσου δὲν ἔμπαινε ὁ ἴδιος στὶς μάχες. Ἔστηνε τὸ στρατηγεῖο του λίγο μακρυὰ κι' ἀπὸ κεῖ, μὲ τὴ βροντώδη φωνή του, ἔδινε διαταγές, ὅπως π.χ. στὰ Δερβενάκια, ὅπου στὴν κρίσιμη στιγμὴ τοῦ ἀγῶνος, ἀκούστηκε ἡ φοβερὴ κραυγὴ του : «Χάάά ! Ἔρχεται ὁ Κολοκοτρώνης !» ποὺ τὴν ἄκουσαν οἱ Τοῦρκοι καὶ τὸ βάλανε στὰ πόδια.

Τὴ φορὰ λοιπὸν αὐτή, μόλις ὁ Πλαπούτας, ὁ Γιωργακλῆς καὶ οἱ ἄλλοι ἄκουσαν νὰ λέῃ ὅτι θὰ κατεβῇ κι' ὁ ἴδιος στὸν ἀγῶνα, δὲν ἔβλεπαν τὴν ὥρα ν' ἀρχίσῃ ἡ μάχη !

Κατὰ τὸ βράδυ ὁ Γέρος ἐκάλεσε τοὺς καπεταναίους καὶ τοὺς λέει :

— Ἐπειδὴ θὰ κατέβω κι' ὁ ἴδιος, ἔχοντας δεξιά μου τὸ Γιωργακλῆ, ὁ Πλαπούτας νὰ μείνῃ ἐδῶ κι' ἂν τυχὸν σκοτωθῶ—γιατὶ θἄρθουμε στὰ χέρια μὲ τοὺς Τούρκους—τὸν Πλαπούτα νὰ κάνετε ἀρχηγὸ σας !

Ὁ Γέρος κατέβηκε τὴ νύχτα, ἐπεστάτησε στὸ σκάψιμο τῆς γράνας, καὶ τὸ πρωΐ μπῆκαν μέσα κ' ἔκαναν τὴν περίφημη ἐκείνη *Μάχη τῆς Γράνας*. Ἀφοῦ τσάκισαν τοὺς Τούρκους μὲ τ' ἀλάθευτα τουφέκια τους, σὲ μιὰ στιγμὴ ποὺ ὁ Γέρος μούγγρισε τὴ διαταγή : «Ἐμπρός, φόρα τὰ σπαθιὰ καὶ γιουροῦσι !...», οἱ Κολοκοτρωναῖοι κυνήγησαν τοὺς Τούρκους πολλὴ ὥρα καὶ τοὺς ἐδεκάτησαν. Ὁ Γιωργακλῆς πολέμησε ἔφιππος, σὰν ἐπικὸς ἥρως, ἀλλὰ στὸ τέλος στάθηκε κακότυχος καὶ βρῆκε τὸ θάνατο. Μὲ τὶ τρόπο, μᾶς τὸ λέει τὸ ἀκόλουθο ἄγνωστο σὲ πολλοὺς, δημοτικὸ τραγούδι :

Ὁ Γιωργακλῆς μὲ τ' ἄτι του δὲ συλ-
[λογιέται βράχους,
Στοὺς κάμπους μοιάζει ἀστραπή,
[δελφίνι στὰ ποτάμια.
Κοντὰ στό Σαπιολείβαδο, καὶ δῶθε
[ἀπ' τό Γιοφύρι
Ἄκουσε ποὺ τὸν ἔκραξε Νεραϊδα
[ἀπὸ τὸ βράχο
— Γύρισε πίσω, Γιωργακλῆ, τί σοῦ-
[χουνε καρτέρι !
— Νεραϊδα, τώρα κίνησα, ντρέπουμαι νὰ γυρίσω !
Καὶ στὸ καρτέρι ρίχτηκε μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι !
Τὸ σκρόπισε καὶ πέρασε στρήβοντας τὸ μουστάκι,
Μὰ κεῖ τὸν ἐσημάδευε ἕνας ποῦηταν κρυμμένος.
Καὶ τ' ἄτι του χλιμίντρησε κ' ἔπεσε σκοτωμένο.
Ὁ Γιωργακλῆς στὰ γόνατα ἀκόμα πολεμάει,
Μὰ τοῦ τσακίστη τὸ σπαθί, τοῦσκασε τὸ ντουφέκι
Κ' ἐκόπη καὶ τοῦ Γιωργακλῆ τ' ἀδράχτι τῆς ζωῆς του.

Σώζεται ἀκόμη γιὰ τὸν ἥρωα αὐτὸν καὶ τ' ἀκόλουθο μοιρολόϊ :

Ἀπὸ βουνὸ πολὺ ψηλὸ ποτάμι ρροβολάει,
Ἦταν πλατύ, ἦταν βαθύ, στὴ μέση ματωμένο
Καὶ στὸν ἀφρὸ τοῦ ποταμιοῦ τρία κοράσια πλέναν
Τόνα πλένει τοὺς ἄρρωστους, τ' ἄλλο τοὺς λαβωμένους,
Κ' ἡ ἀδερφὴ τοῦ Γιωργακλῆ πλένει κι' ἀνασταναζει :
— Γιὰ σήκω ἀπάνου, Γιωργακλῆ, καὶ μὴ βαρυοκοιμᾶσαι
Σοῦ γράφουν τὰ ξαδέρφια σου, σοῦ γράφει ὁ Θοδωράκης,
Σοῦ γράφει ὁ Γιάννης ὁ Ζορμπᾶς, σὲ θέλ' ἡ ἀδερφὴ σου
— Ἄχ, δὲ μπορῶ νὰ σηκωθῶ, μηδὲ νὰ περπατήσω...

***

Ὁ θάνατος τοῦ Γιωργακλῆ δὲν ἄφησε τοὺς Κολοκοτρωναίους νὰ χαροῦν ὅσο ἔπρεπε τὴ νίκη τους. Ὁ ἴδιος ὁ Γέρος ἦταν βαρυάζλυπημένος : «— Παιδιά, εἶπε, ἀπὸ σήμερα ἄρχισε τὸ *μάτωμα* τῶν Κολοκοτρωναίων».

Δυστυχῶς ὑπῆρξαν καὶ Ἕλληνες—ἀνάξιοι Ἕλληνες—ποὺ χάρηκαν γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Γιωργακλῆ. Ἦταν μερικοὶ *τουρκολάτρες* ραγιάδες, τοὺς ὁποίους ὁ Μωραΐτης ἀρματωλὸς δὲν ἄφηνε σὲ χλωρὸ κλαρί. Καὶ λένε ὅτι δική του ἐφεύρεσις ἦταν ὁ *«πλάτανος ποὺ μιλοῦσε»*. Νόστιμη εἶνε ἡ ἱστορία αὐτή :

Σὲ μιὰ λαγκαδιὰ ἦταν ἕνας κουφαλιασμένος πλάτανος. Ἅμα ὁ Γιωργακλῆς μάθαινε ὅτι στὸ τάδε χωριὸ ἦταν κανένας χριστιανὸς τουρκολάτρης, ποὺ γιὰ νὰ φανῇ εὐχάριστος στοὺς Τούρκους, ἐπρόδινε τὶς πατριωτικὲς ἐνέργειες τῶν ἄλλων, ἐπήγαινε μὲ μερικὰ παλληκάρια του, τὸν ἔπιανε καὶ τὸν ὁδηγοῦσε μπροστὰ στὸν πλάτανο.

Μέσα στὸ κούφωμα τοῦ δέντρου, συνεννοημένος μὲ τό Γιωργακλῆ, περίμενε κρυμμένος ἕνας καλόγηρος τοῦ γειτονικοῦ μοναστηριοῦ. Ὁ Γιωργακλῆς ἀποτεινόμενος τάχα στὸ στοιχειὸ τοῦ δέντρου ρωτοῦσε :

— Πέσ' μου, Στοιχειό, τὶ νὰ τόνε κάνω τοῦτον, ποὺ ἔπραξε αὐτὸ καὶ κεῖνο ;

Ὁ καλόγερος, μὲ τὴν τρεμάμενη φωνὴ τῶν στοιχειῶν, ἀπαντοῦσε :

— Νὰ πληρώσῃ χίλια γρόσια γιὰ τὰ παλληκάρια, κι' ἄλλα τόσα γιὰ τό Μοναστῆρι, καὶ νὰ πάῃ στὸν ἀγύριστοοοοο !...

Καμμιὰ φορὰ ὅμως—σύμφωνα μὲ προηγουμένη ἀπόφασι τῶν καπετανέων—ἡ ἐξωγρισμένη φωνὴ τοῦ Στοιχειοῦ ἀπαντοῦσε :

— Στὴν κρεμάλα ! στὴν κρεμάλα ! τὸν προδότη !...

Τότε προχωροῦσε ἕνας ἀπὸ τοὺς ἄντρες τοῦ Γιωργακλῆ, περνοῦσε στὸ λαιμὸ τοῦ καταδίκου τὴ θηλειά, καὶ σὲ λίγες στιγμὲς τὸ κορμὶ τοῦ προδότη ραγιᾶ, κρεμότανε ἀπὸ ἕναν κλάδο τοῦ πλατάνου καὶ τ' ἄφηναν ἐκεῖ, γιὰ νὰ περνοῦν οἱ ἄλλοι ποὺ θὰ εἶχαν ὅμοια φρονήματα, νὰ τὸν βλέπουν καὶ νὰ παραδειγματίζωνται.

Ἦταν γενναῖοι καὶ ἀποφασιστικοὶ οἱ ἄντρες τοῦ Μεγάλου ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγῶνος. Μιὰ φορὰ κ' ἔβαλαν τὸ δικό τους κεφάλι χάμω, δὲν ἐλογάριαζαν βέβαια τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων. Κ' ἔτσι μᾶς ἐκληροδότησαν Πατρίδα ἐλεύθερη.

Ὁ Ἱστοριοδίφης

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΩΜΟΡΦΙΑΣ

Η ΔΙΑΣΗΜΕΣ ΚΑΛΛΟΝΕΣ

Ἡ Ἄρτεμις τοῦ Πουατιὲ ἦταν... 48 ἐτῶν ὅταν ἐνέπνευσε παράφορον ἔρωτα στόν... κατὰ ἑξῆκοσι χρόνια νεώτερό της Ἑρρίκο Β' τῆς Γαλλίας!

Ἡ Νινὸν ντέ Λαγκλὸ ὅταν ἦταν ἀκόμη... ἑβδομήντα χρονῶν καὶ πάνω, ἐνέπνεε τόση γοητεία ὥστε πολλοὶ νέοι αὐτοκτονοῦσαν κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά της ἀπὸ ἔρωτα !
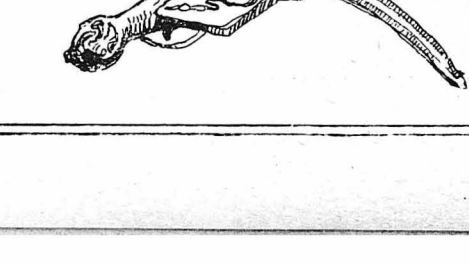
Ἡ κυρία ντέ Μαιντενὸν ἦταν σαράντα ἐτῶν ὅταν τὴν ἀγάπησε καὶ τὴν παντρεύθηκε ὁ Λουδοβίκος 14ος.